

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Pentru România și
trăiațate pe an:
40 coroane.

Manuscrisurile nu se napoiază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisorile nefrancate nu se
primesc.

10 milioane Maghiari!

(R) E o bucurie de nedescris în mail. Intreaga presă maghiară iubirea ca și când nu ai doilea Arpad să fi trecut peste Carpați... Europa străină, și voi, celelalte biete continente, aflați că numărul Ungurilor începe din urmă 10 ani a sporii, că ei sunt acum 10 milioane! Aici nu tocmai zece, ci mai lipsese câteva sute de mii, dar în sfârșit asta ce are a face?! A trecut peste nouă milioane și omul serios ce să-și mai bătă capul cu fracțiuni! După nouă milioane zece, știe toată lumea.

Har' acum s'a ajuns și până la suma aceasta, d'asemeni ce să se discute? Pe cine impoartă, că numărul s'a ajuns pe d'oparte numărând și toți fii pereionaiți ai lui David între nobila ginte arpadiană, ear pe de altă parte deschizându-se larg granița și Kasarilor, cari au invadat partea de nord a țării, provocând ruina și emigrarea Rutenilor. Unde mai sunt apoi sutele de mii ce vor fi luat — se înțelege, pe hârtie — de celelalte naționalități, că recensământul ei l'au făcut, ș'anume prin 30.000 agenți recrutați desigur între patrioții cu patentă, cari jură că Adam a purtat cizme ungurești cu pînteni...

Să luăm însă de bani buni ce scriu ziarele ugurești, încântate toate, zicând — cum scrie „Pesti Napló“ — dovada că nația maghiară este izvolesolubilă, că sporește și cucerește prin lucrări de pace“ și să ne înfrăbăm:

Ei bine, la ce atâta gură? Ce, să speriați lumea cu acest număr de 10 milioane? In cești din urmă zece ani progresat-ați și in ce privește moravurile? Scăzut-a numărul furtisagurilor, eschrocheriilor, asasinatelor, uciderilor, casurilor de alcoolizare și urmările altor păcate? Ori tocmai acești din urmă zece ani s'au ilustrat prin isprăvile lui Krivány, Pilszky, Papp Béla, Bács, prin falimentul atâtor bănci ai căror directori au frustrat banii publici, prin proceduri electorale făcute cu vîrsări de sânge, cu ne mai pomenite măceluri săvîrșite de geandarmi etc. etc., in cât însuși marele patriot Ugron a apostrofat zicînd că „poporul (maghiar) de rînd e imbecil ear inteligența coruptă“...

Eată de ce punem adică întrezele acestea: dacă e pe numărate, apoi noi, naționalitățile, chiar după socoteala făcută de Unguri, suntem mai mulți la număr de cât ighemonii. Așa in cât pentru a-și motiva supremația asupra noastră, Maghiarii ar trebui să se arate mai cu virtuți și la tot cazul să arate progres față de slăbiciunile și patimile cari in trecut i-au înjosit.

O lucrare de felul acesta — o anchetă asupra moravurilor — vor trece multe zecimi de ani, și nu vor sărăzni să o facă, ear dacă ar face-o, greu s'ar decide să publice rezultatul, ori dacă l'ar publica, n'ar scrie

articolii ditirambici, lăudându-se in lumea mare.

De altminteri chiar și până acum nu știm de unde scot unele foi 10 milioane de Maghiari, de oare-ce recensământul național și confesional nu s'a făcut și „Budapesti Hirap“ (de la 17 c.) scrie, după ce dă numărul actual al populației orașelor și comitatelor: „Ar fi însă prematur ca din sus amintitele date să tragem conclusia sporirii Ungurimii. E favorabil însă, la prima privire, sporul comitatelor dintre Dunăre și Tisa“...

Va să zică: mai este mult până să se constate că dintre 16.792.399 locuitori câți sunt in Ungaria propriu zisă (fără Croația și Slavonia), 10 milioane ar fi Unguri.

E cert însă, că comitatele de la Nord, locuite de Slovaci și Ruteni, precum și câte-va de la răsărit, locuite de Secui, presintă un spor ca val de el. Ast-fel comitatul Arva un spor de 0.17 la sută, Gömör 4.94, Sáros 3.31 și Tret-Scaune (Secuii cari vor să conducă politica mare a țării) de 4.57 la sută. Ba in comitatele Szepes, Mosony și Abauj-Torna este o scădere ce variază între 5.5 și 0.96 la sută.

Aceasta desigur din cauza emigrării, acest rezultat al politicii nefaste a ighemonilor.

Cât ne privește acum pe noi, Români, cu toate prigonirile ce îndurăm, cu toată serăcia ce suportăm, n'am dat îndărăt, ba in Ardeal, unde-i grosul nostru, ascultați ce mărturisesc chiar Ungurii (Budapesti Hirap dela 17 c.):

„Populația rurală presintă sporul cel mai puțin, totuși situația cea mai favorabilă este între Tisa și Dunăre, ceea-ce fără indoială, întocmai ca la orașe, vine in favorul Ungurimii. In Ardeal însă, durere, Ungurimea nu ajunge raportul general (sporul de 10%) nicăiri, până ce Românimea nu numai il atinge, dar chiar il întrece!“

Ei, dacă au sporit bine frații noștri din Ardeal, cari in majoritatea lor, trăiesc in condițiuni mai grele ca noi, cești de pe câmpiile bogate ale Ungariei și Bănătuului, apoi e sigur că am sporit peste tot.

Dacă e deci să se tragă conclusia la care ajunge de pildă guvernamentalul Pesti Napló, adică: „Fiecare dată a statisticeii este un stălp de indicație pe drumul ce duce ca din poporul ungar politic să se facă o nație unitară maghiară“, — apoi trebuie a se lua in seamă nu numai sporul Maghiarilor, ci și al nostru și a celorlalți nemaghiari; nu numai aspirațiunile șovinistilor, ci și a celorlalte națiuni autochtone!

Facă însă odată guvernul maghiar un recensământ sincer, escludă din sinul populației maghiare pe Ovrei, și va vedea ce sunt Unguri: o minoritate care nici in privința sporului nu este superioară majorității, a celorlalte națiuni, pe cari le stăpânește nu in virtutea unor însușiri alese, ci cu forța și printr'un noroc orb ce a dat peste ei.

Incompatibilitatea. Incă nu s'a isprăvit comedia cu incompatibilitatea, ale cărei rezultate cred unele cercuri că ar putea s'gdui situația guvernului. E vorba de luptă pentru procopseală; e vorba de gloria sau ciuntirea ghesefării.

Eată in această chestie avisul semioleiosului „Budapesti Hirap“:

„După cum ni-se anunță din isvor de credință, cu conlucrarea marilor incompatibili din Dieta s'a pornit o puternică lucrare de subminare contra aceluși proiect al revisuirii legii incompatibilității, pe care l'a elaborat subcomisia delegată de Dieta considerînd propunerile severe ale mai multor deputați de mare autoritate. Scopul lucrării de subminare este, ca deja in coisiile Dietei să trănțească proiectul sub-comisiunii. Proiectează presertarea de diferite modificări, caci să facă posibilă păstrarea mandatelor pelângă situațiile incompatibile tolerate până aici. In privința modificărilor, se zice că contele Tisza István are un întreg elaborat.“

Remaniere ministerială — in perspectiva. Chestiunea dacă va conduce Széll alegerile viitoare, dacă va intra in cabinet Szilágyi sau Horánszky, ca să ia portofoliul internelor, — a dat ocazie la o mulțime de conjecturi.

In vremea din urmă se acreditează următoarea versiune: Ministrul de finanțe, Lukács László, va pleca din minister, ear locul îl va lua primul-ministru Széll, cedând portofoliul internelor lui Horánszky, — pe când Szilágyi va fi lăsat să continue a fi înbufnat și a-și face zefemelele.

Această remaniere însă, spune „Alkotmány“, se va face numai după alegeri, dorind Széll să conducă însuși alegerile, cari probabil se vor face in luna August, deși primul ministru tace asupra datei, ear unii din cei apropiați de dînsul propagă idea de a se pregăti, ca și când acelea s'ar face in Iunie.

In „Valuri politice“, rubrică săptămânală, „Budapesti Hirap“ ocupându-se de situația financiară a țării debitează următoarele:

„Nici nu îndrăsnim să ne gândim, ce mare avînt ar lua viața noastră economică, dacă familia domnitoare și-ar plasa averea mișcătoare de multe sute de milioane in proporția votet, dacă nu chiar in proporția parității, in valori ungare“...

A da lecție de finanțe și de gospodărie intimă casei domnitoare in acest chip a „nu îndrăsnii“, — este in tot cazul cel puțin o mare îndrăzneală!

Din Dieta. In ședința de ieri (181. c. n.) majoritatea Dietei a primit și in dezbateri specială proiectul de lege despre apropiatie.

Scade entuziasmul patriotic.

Sună, fără indoială, de tot neplăcut pentru urechia șovinistilor vetea, ce zilele acestea au dus-o foile din Pesta până departe, peste văi și peste dealuri și câmpii: — Scade adică pe incetul entuziasmul in inimile „patrioților“, unde in chip artificial și cu scopuri șoviniste s'a plantat.

Noi il aflăm foarte fresc lucrul acesta. Șovinistii însă își fac muștrări pentru asta și se tângue, că-ți inspiră milă.

Este adică vorba de așa numitul lor „Nemzeti Szövetség“, plămădit mai ani trecuți de câțiva șovinisti in capitala țării, de unde s'a estins prin câteva filiale și in ținuturile locuite de nemaghiari, cu scopul, bine înțeles, mult dorit, de-a maghiarisa tot ce-i cade in ghiare.

Am arătat într'unul din numărul trecut al foilor noastre, cum filiala din Arad a „Nemzeti Szövetség“-ului a început să cadă din lipsa entuziasmului „cuvinit“ față de așa o instituție „salutară“ patriotică, și cât de măhniiți erau mai zilele trecute patrioții de-aici, vechi și noi, din pricina aceasta!

Și cum nu? Instituția se inflințase doară și aici cu scopul cunoscut, de-a înghiți tot ce poate stomacul șovinismului. Ei, și dacă nu poate? — Tocmai pentru asta-i supărarea cea mare între patrioți!

O mângăiere totuși pot să afle filialele din provincie, chiar și in fapt, că nici centralei din Budapesta, „Országos Nemzeti Szövetség“-ului nu-i merge cu mult mai bine!

Tocmai Vineria trecută, in 15 Martie, ziua libertății și a mândriei naționale maghiare, — „Országos Nemzeti Szövetség“ din capitală a ținut adunare generală. Și eată cum își încep raportul despre aceasta foile budapestane:

„Azi (15 Martie) înainte de amiază și-a ținut adunarea generală anuală „Országos Nemzeti Szövetség“. Durere însă, că societatea aceasta dela înființarea sa până azi n'a putut să cucerească o popularitate mai mare și numărul membrilor ei nu s'a sporit in proporția dorită. Ba ezi s'a întemplat și faptul, că adunarea generală n'a fost capabilă să aducă decisiuni, caci nu s'au presintat nici o sută de membri, câți prescriu statutele. Astfel stînd lucrul, președintele (primarul prim al capitalei, Márkus József) n'a putut să presinte socotelile și rapoartele, ci le a amănat până la proxima adunare generală“.

Ceea-ce luăm cu plăcere la cunoștință!

Széll și Sași.

Deputatul sas, Dr. Carol Schmidt, s'a prezentat in zilele trecute in mijlocul alegătorilor săi din Vidombac (Weidenbach). Nu s'a ținut o adunare de alegători in înțelesul cuvîntului, ci mai mult a fost o întrunire prietenească, — spune „Kronstädter Zeitung“ — la care deputatul dietal într'un toast a precizat atitudinea politică a Sașilor din Dieta, spunînd, între aitele și următoarele:

„Dacă s'ermanul nostru popor se vede înșelat in așteptările sale față cu legea, dreptul și dreptatea“ lui Széll, pe cât de supărător, tot atâta este de sine înțeles acest lucru. Caci este o foarte tristă dovadă, că până și un bărbat ca

Szell împărtășește visul neamului maghiar, visul unui stat ungar cu o singură limbă. Cu toate acestea noi și poporul nostru trebuie să ne mângâdem earăși-si-earăși cu viitorul, sau mai propriu vorbind cu speranța tare, că iubirea noastră de patrie, fidelitatea, la urma urmelor vor fi recunoscute; și atunci și drepturile poporului nostru, dreptul său natural și istoric, cu dragoste vor fi puse cu ale compatrioților noștri maghiari pe aceeași linie de către densă.

Din străinătate.

Revoluție în Persia. Ziarul „Frankfurter Zeitung” publică știrea primită din Teheran (capitala Persiei) că o revoluție a izbucnit acolo, și ea în ce împregiurări: S'a răspândit șvionul că Șahul Muzaffer-ed-Din ar avea intențiunea să retragă clasa preoțească administrarea domeniilor lor și să dea acestea în exploatare unei societăți belgiene.

Preoțimea s'a alarmat și a început o vie propagandă anunțând poporul că monarhul vrea să dea țeara pe mâna străinilor.

Costa preoțească având o mare influență în stat, a reușit să înjghebe în grabă un partid anti-dinastic care să atragă poporul pe partea sa și să provoace o revoluție care să aducă detronarea Șahulului.

Demagogia clericală, în fruntea unor bande armate, a ocupat stradele Teheranului îndreptându-se spre palat cu intențiunea de-a pătrunde până în apartamentele monarhului spre a-l sil să fugă, ear' dacă va refuza să-l asasineze.

În fața palatului bandele revoluționare s'au ciocnit cu un grup compact format din supuși leali Șahulului, ear' le-au aștinut calea.

Revoluționarii, furioși, au început să lovească cu iataganele în adversarii lor, măcelărind un mare număr.

Revoluția izbucnind în toial ei, marele vizir a ordonat mobilizarea trupelor din garnizoană cu ordin să reprime fără milă mișcarea.

Soldații calari au sursat pe rebelii strivind un mare număr sub loviturile de copite ale cailor și mutilându-i oribil cu tășigul săbiilor.

S'au făcut numeroase arestări.

REFLECȚIUNI.

Dedu, faimosul autor al atâtor *daianisme* în presa română, și-a ridicat capul. Scrie—reflecțiuni! Adică vorba vine că-s „reflecțiuni”. În realitate sunt numai dovezi,

Tempora mutantur.....

Era în anul 1616, într'o frumoasă zi de primăvară. Soarele se ridica maiestos de după minunații munți ai Castiliei, repezind razele lui luminoase pe întinsul șes, făcând ca furiosul Tajo, care traversează câmpia, să pară ca o șerpuitoare panglică de argint.

În crescândă lumină a soarelui, conturile renumitei cetăți Alcalá — mărețā mărturie a gloriei spaniole — se desvăliau din ce în ce tot mai clar, pa când Madridul situat la poalele frumoasei Sierra de Guadaramma se răsfața leneș ca o bachantă, în preajma dimineții. Drept cadru la acest frumos tablou, servia lungul șir de munți, — costumați în verde, cari încungiuiau câmpia și cari în depărtare se împreunau cu orizontul.

Parcul curții regale răsuna de risete și chiote vesele. O societate numeroasă se preumbla pe cărările parcului, adumbrite de cipri și arini, admirând frumsețea naturii.

Doamne cu chip de inger pășiau galeș, cu Granzii nobili, — tot atâția stâlpi ai Spaniei frumoase. Floarea nobilimei spaniole

că tipul acesta de jesuit pervers nici la Blaj nu s'a îndreptat, ci este tot vechiul bârftor, individul care pe cât e de gol în suflet, pe atât de plină îi este florea. Scrie adică:

„Foaia dela Arad affă de bine să alarmeze de nou publicul său pe chestia confesionalismului. Nu numai îl alarmează, ci îl chiar atășă. Procederea aceasta pătătoasă deșteaptă în toți Românii de bine tot mai mult dispreț pentru redactorii acelei foi...”

O, Loyola, de ce nu trăiești să admiri glava strălucită a acestui demn discipol al tău? Și tu, ilustrisime Lauran dela Oradia, nu-i vei trimite îndată binecuvântare mai puțin ilustrului tău apărător?

Adică cum? Noi atășăm pe chestia confesionalismului, ear nu Lauran dela Oradia ori Boroș de la Lugoj și Teaha de la Liget, cari au aruncat între frați tăciunile *proselitismului*? Noi atășăm pentru-că demascăm manoperele fanaticilor propagandiști?

Ei bravo, nerușinare mai mare nici pe când erai la autorizata n'ai scris!

Dar trista figură nu se oprește la atâta, ci după-ce se leapădă de ori-ce păcat, pretinzând că el, Dedu, este alb ca zăpada, că e Român mai curat poate și de cât Corolianu, ca să demonstreze că-i imparțial, că în vieța lui nu s'a condus de veleități confesionale, spune că alături de *acatolicii* Brote și Mangra a „combătut” și pe „părintele Lucaciu, catolicul de la Roma”!

Dar tocmai asta dovedește nu numai cel mai cras daianism: un pigmeu să pretindă a „combate” pe un luptător care pentru cauza națională a stat ani de zile în temniță, — ci mai dovedește și contrarul de la ceea-ce a intenționat Dedu! Dar cum era să nu-l înjure (cuvântul a „combate” este impropriu când e vorba de acțiuni daianiste!) când părintele Lucaciu avusese curajul a nu-l crede „trădător” pe Sturdza *acatolicul*, ci a-l crede imbecil pe Dedu?

Pentru a-și scuza cât de cât neghioabele campanii în jurul închipuitei „trădări”, Dedu se-provoacă la tovărășia lui Aurel C. Popovici!

Dar chiar dacă Popovici n'ar fi retractat în „Liga Română” tot ce a scris despre *trădare*, ș'atunci rămâne ceva la ce „Tribuna” lui Dedu n'a răspuns! Anume: „România Jună” redactată de A. C. Popovici a ridicat vëlul de pe foștii patroni ai lui Dedu, spunând cum unul din ei s'a presintat, sub guvernul conservator, îndată după căderea guvernului liberal, să ridice o sumă respectabilă de la ministerul de interne, și a-

nume din fondul de dispoziție! Era *prețul* pentru campania odioasă cu „trădarea”.

Și n'ar face bine Dedu să spună *causa* pentru care s'a despărțit de „autorizata”, și să explice: cum se face, că la 30 Ianuarie anul trecut „Tribuna” (redactată încă de Dedu) scrie că ar fi o neiertată *trădare* ca renta școalelor române dela Brașov să se dea în mâna guvernului unguresc. La 6 Februarie, același an, „veneratul preșident” (?) să întorcă însă cazaca și să scrie, că nici nu'șt poate închipui o *rezolvare mai sublimă* de cât așa: banii să fie la guvernul maghiar?!

Cât privește acum înțepăturile că primul nostru redactor publica rapoarte despre primiriile entusiaste ce i-se făceau pe unde se ducea, desigur n'are să-l supere. Întrebe autorizata pe dr. Ciuta, despre primirea ce i-s'a făcut d-lui Russu Șirianu la Bistrița, de pildă. Da, i-s'au făcut primiri calde, pentru că el se ducea ca în numele comitetului național să îndemne la luptă bărbătească pe fruntași, să le împărtășească dorințele celor dela centru, ear nu ca Dedu, care umbra să desfacă o marfă proastă: să plaseze acțiuni de ale „Tipografiei, societate pe acți” și care trăgea în gazdă, prin Bihor, numai la catolic, cu predilecție la unul care de patriot ce este, are în casă și portretul lui Kossuth, ear pe al papei în mai multe exemplare!

Atâta, ca răspuns la cele două coloane de prosă insipidă daianistă.

Ce au făcut lazaroni!

Deoarece organul șefului lazaroniilor ne-a întrebat ce am făcut și ce voim să facem, ne permitem, cu toată modestia, să dovedim și noi (ear' nu să afirmăm numai, așa în vânt!) ce-au făcut cei dela autorizata.

Cititorii să nu se teamă: n'avem să-i asasinăm cu articol de 4 coloane, nici cu injurătură la adresa unor atât de noștri confrăți, ci luăm bilanțul „Tipografiei, societate pe acți” (averea (?) *națională* cum i-se zice), publicat în „Tribuna” dela 7 Martie.

Găsim acolo că marii gospodari ai averii naționale au chivernisit atât de bine. În cât ei înșiși recunosc un deficit de 48 000 coroane. Îl maschează însă, făcând *nu bi lanț*, dar' răvaș, în care arată ei că ar avea în librărie cărți în comisiune și în magazin în valoare de 19.244 coroane, pe când știe tot Sibiful că ce au avut, au vândut de mult cu toptanul (cu ruțta, cum se zice la Turda!) librărilor Kraft. Dacă n'ar face astfel însă,

Pe când acestea se petreceau în parcul regal, pe drumul ce ducea la cimitirul șeracilor înainta mereu luptându-se cu noroiul nu convoiu funebru. Pe o căruță proastă cu două roți, la care era înhamat un biet cătâr mânat de un spaniol bătrân, era așezat un cosciug simplu, acoperit cu postav negru. Un preot cu părul alb ca zăpada mergea înainte, urmat de un ministrant desculț, ear în urma cosciugului mergea o femeie slabă și gârbovită de povara anilor. O haină șerăcicioasă, care cândva a fost neargă, acum însă bătea în verde, acoperia bătrânele-i membre...

Convoiuul a ajuns în cimitir... Preotul stropеше cosciugul, apoi destrăcând cămașa sa albă plecă. Bătrâna murmură încă o scurtă rugăciune, apoi borborosind încet cuvintele: „Șermane Cervantes”, plecă și ea... era îngrijitoare defunctului. Paznicul cimitirului coborî cu ajutorul bătrânului spaniol cosciugul în groapă....

Un sunet surd resună din adânc... lopețile își fac datorința... o glie cade după alta pe cosciug... și peste un șfert de cias regele literaturii spaniole este predat vecniciei materii... neștiut de nimeni, neplăns de nimeni.

cum s'ar ticluî ca activele să se nimerească cu pasivele întocmai?!...

Recunoaște apoi că pe *casa națională* (haf să'i zicem astel hurubel din strada Poplăcii) este o datorie de 17 000, ear' pe la „diverși creditori” 11.837 coroane.

Ear' subscriși sunt d-nii Dr. I. Rațiu, president, G. Pop de Basesci, membru în direcție, Silvestru Moldovan, director executiv, și ca comitet de supraveghiere Dr. Mihali, Dr. Ciuta și G. Domide.

Cât privește acum partea *politică* — intelectuală — a daraveret, e destul să spunem că aici venerații de mai sus lasă teren tineretului generos recratat de prin redacțiile maghiare din Budapesta și tuturor becnicilor cari își fac proba d'a ajunge — surugii!

CUGETĂRI.

Credința este balsamul care alină toate suferințele; necredința este veninul care ucide toate speranțele.

Iosif episcopul Dunării de jos.

Iubirea e frumoasă tot-deauna, dar mare e numai când suferi, iartă și regretă!

Louis Depret.

Să nu uite femeile nici odată următorul lucru: Numai acela e vrednic de iubirea lor, care le-a judecat vrednice de respectul său.

Ales. Dumas fiul.

Uitarea face mai multe servicii inimii, decât memoria face spiritului.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

(SESIUNEA GENERALĂ DIN ANUL 1901)
Raport asupra lucrărilor făcute în anul 1900—1901.

(Continuare.)

II. Ședințele de peste an.

În cursul anului, Academia Română a ținut 40 ședințe ordinare, dintre cari 9 au fost publice. Oșbit de lucrările pur administrative și de domeniul privat al acestei Instituții, în ședințele de peste an s'au discutat mai multe chestiuni științifice și s'au făcut mai multe comunicări. Cele mai însemnate din acestea sunt următoarele:

În ședința dela 19 Maiu, colegul nostru dl Gr. G. Tocilescu a făcut o expunere despre biserica Varzaru din Tîrgoviște, dărmată de curând, și despre inscripțiunea găsită e o cărămidă din acel monument.

La 9 Iunie, d. sa a făcut *Comunicațiuni epigrafice*, între cari un fragment de inscripțiune cuneiformă din muzeul național, *relativă la domnia lui Azur-Nașir-Pal* (885—860 a. Chr)

Soarele gata de a apune după înălțimile Sierrei dela Guadaramma își trimite ultimele lui raze, ca să încoroneze proaspătul mormânt din cimitirul șeracilor. Razele lui se prefac în aureolă deasupra simplei cruci de lemn pe care o mână a scris cu negru: „Aici odihnește Cervantes, care a scris pe caraghiosul Don Quichotte”, † 1616.

Secolii au trecut de atunci. Lumea a luat alt mers, alți oameni s'au născut, alte timpuri s'au ivit... În cimitirul șeracilor în locul simplului mormânt cu cruciulița de lemn, se ridică un obelisc de marmură neagră, cu inscripțiunea de aur:

Marelui fu.

Nemuritorului autor al lui: „Don Quichotte” Națiunea spaniolă.

Soarele gata de a apune după înălțimile Sierrei dela Guadaramma își trimite ca și atunci ultimele raze, ca să încoroneze mormântul regelui poet, ear salcâmil ce încungiuă mormântul își pleacă trist crengile, pe când frunzele adiate de vântul de seară murmură lin deasupra lui: Tempora mutantur!...

Caransebeș, 1901.

Biberach.

In ședința dela 1 Septembrie, d-l Gr. Tocilescu a cetit despre *Monumentele epigrafice descoperite în Dobrogea și la Turnu-Severin.*

La 6 Octombrie, d-sa a cetit o expunere despre *Materialuri folkloristice române.*

O altă lectură de domeniul cercetărilor arhilogice a fost cea făcută de d-sa la 8 Decembrie despre *Castelul roman Saalburg. castrul Carnuntum și cercetările asupra mesului roman în Germania și Austria.*

La 9 Iunie, d-l Dr. V. Babeș a cetit comunicarea sa despre: *Produsele specifice ale pelagrei.*

Altă comunicare făcută de colegul nostru. In ziua de 1 Septembrie, a fost despre *Cauzele cancerului.*

In ședința dela 6 Octombrie, d-sa a făcut o lectură asupra *tratatului pelagrei*, și cu această ocaziune secretarul d-voastre general a prezentat câte-va considerațiuni privitoare la starea economică a țărânului și condițiunile igienice în cari el trăiește și la rolul Statului în această privință.

Colegul nostru d-l Dr. V. Babeș, la 17 Noembrie, a mai cetit comunicarea despre: *Desvoltarea cunoștințelor noastre asupra turării; ear în ședința dela 16 Februrie comunicarea: Despre combaterea răpuciugii.*

In ședința dela 8 Septembrie, secretarul d-voastre general a avut onoarea a ceti comunicarea sa despre *30 August 1877.*

In ședința dela 20 Octombrie, colegul nostru dl. V. A. Urechia a cetit memorialul său despre: *Starea societății în Teara-Românească în timpul lui Caragea; ear la 26 Ianuarie a dat lectură comunicării sale: Din istoria lui Scarlat Calimach.*

Di C. Ebiceanu, in ședința dela 20 Octombrie, despre: *Atanasie Comnen Ipsiant și chronicul său privitor la Români.*

La 17 Noembrie, dl general C. I. Brăneanu, membru corespondent, a cetit lucrarea sa: *Insemnătatea chartei României pentru economia națională; ear la 26 Ianuarie a cetit comunicarea: Insemnătatea chartei pentru așezarea regimului cadastral în România.*

In ședința publică dela 2 Februrie colegul nostru dl. Dr. I. Felix a cetit despre: *Istoria Paludismului în România.*

Di Gr. Ștefănescu ne-a întreținut în două ședințe, la 2 și la 16 Februrie, cu comunicarea sa de pre: *Al VII-lea Congres geologic internațional. Partea II. Congresul propriu zis.*

Osebit de comunicările făcute în ședințe, s'au trimis Academiei de către d-nii membri corespondenți Șt. C. Hăpites și D. Negreanu mai multe memorii și notițe, pentru a fi publicate în *Anale.*

(Va urma.)

Noutați

Arad, 19 Martie n. 1901.

Nou cabinet de cetire în Bucovina. In *Beahor* (lângă Cernăuți) s'a înființat decurând un nou cabinet de cetire cu numele „*Albina*”. Adunarea de înființare a cabinetului s'a ținut la 3 Martie și atunci s'a ales și primul comitet.

Sultanul îngrozit în Paris petrece un timp turc, care tocmai acum a scris o carte despre actualul Sultan *Abdul Hamid II.* din Constantinopol. Intre altele cartea spune următoarele intimități interesante:

Deși se îmbuibă în tot felul de bunuri pămîntești, sultanul Abdul Hamid tot nu se poate numi om fericit. El vecinic e cucerit de groază pentru viața sa. Chiar și în mîncare numai atunci se apropie, dacă mai dîntăie a gustat dintr'înșă vr'un om de al curții sale. Se teme anume, că va fi otrăvit. Toată plăcerea și bucuria și-o găsește în fumatul de țigarete, dar nu alungă dela sine nici beaurile alcoolice. Ii place mult șampania și înainte de a-și primi vizitatorii, el bea liqueur, pentru-ca să aibă ochii și ochii strălucitori, cari nu vrea să apară obosiți. Din pricina nervozității nopțile sunt înfiorătoare. În întunec e fricos ca un copil, așa că adese-ori trebuie să i-se lumineze toate încăperile. Foarte adese-ori sare din som și atunci își cheamă un tâlcutor de visuri, ori ia ochianul și se uită la stele. În privința literară îl interesează îndeosebi romanuri sensaționale. Singurul sport, ce i place, este tragerea la țintă cu pistolul. Ear' această pasiune, avînd în vedere starea lui agitată, — e foarte ușor de înțeles.

Auzi vorba! În chilometricul prim articol dela 4/17 Martie, organul lazaroniilor a scris:

„Amicii vreau să se impună, celor mai slabi de inger, cu vorba mai domoală,

celor încăpăținați cu injurii și terorism, cu o tactică anarhistă de a-ți nimici, de a-ți face imposibil, până și în afacerile lor private. Un exemplu. Un avocat român din Arad, pentru-că nu s'a supus dictaturii d-lui Russu-Sirianu, a fost așa de mult și în continuu persecutat de clica carbonistă, încât a fost silit să părăsească Aradul, să-și mute cancelaria advocațională în alt oraș! Spun unii, că clica goldiștă a mers până acolo cu persecuțiunea, încât presiona poporul să nu mai meargă cu cause la avocatul respectiv. Mai sunt încă mai multe cazuri de felul aceluia. Ei, domnilor, asta se numește o „politică națională română?!...”

Autorisata face aluziune la dl Dr. T. Popescu, ginerele ginerelui I. P. Sale Mitropolitului Meșianu.

Așteptăm ca dl Dr. T. Popescu să desmintă aserțiunea lazaroniilor sibieni, căci nici chiar în fața naivilor cititori ai „*Tribunei*” nu voim să fim înfățișați ca și când noi am fi presionați asupra d-sale să plece din Arad.

Așteptăm desmintirea cu atât mai osebit, cu cât pentru a dovedi noi neadevărul autorisatei, n'am voi să venim cu întemplieri, despre cari în Arad știe toată lumea. Ear noi le știm dela un bun prieten al dlui Popescu, isvor autorizat deci!

„Academia ortodoxă”, societatea academică a teologilor din Cernăuți va arangea în Suceava la 21 Aprilie a. c. (Duminea Tomel) un concert imbinat cu o serată cu dans. Pregătirile s'au început deja. La concert se vor executa piese bisericesti și lumești.

Tălharii prinși. Nu de mult o bandă de hoși năvălise asupra casei arăndașului Klein Mór din Hosszu-Pályi, ucizînd pe toți membrii familiei, jăfuind și incendiînd casa asupra lor. Banda primejdioasă și compusă din mulțime de membri, a fost prinsă zilele acestea în Monostorpályi. Capul bandei e un anume *Miskó János.*

Câți unguri sunt în Bucovina? După statistica ultimului recensământ, în Bucovina trăiesc azi 12,000 Maghiari (Ciangăi).

Se pare că n'a prea nimerit-o. Se anunță, că un spiritual din America vrea într'un chip de tot neobicit să-și desvele credincioșii dela birt și să-i atragă mai mult la biserică. În biserică claustrului din Brooklyn-Borough a înstituit adevărată o masă mare, pe care după fiecare serviciu divin o încarcă cu pînă cu unt, cu ouă ferte, cărnați, șunci, fripturi, fasole paștete și cu multe alte feluri de mîncări pe seama acelorora, cari doresc să guste dintr'înșele după ascultarea slujbei dumnezeiești. Până acum proprietarii de ospătării și birturi dădău publicului de-acolo câte-un dejun gratuit pentru-ca cu atât mai mult să li-se consume din bătăuri și astfel oamenii se îmbulziau umplînd birturile. Invențiosul pret a voit acum să strice acest rîu obicei și-a introdus dejunul sfînt în biserică, ceea ce a produs o generală mulțumire în public. Dacă va reuși — se zice — cu planul său, pretul va introduce acest dejun gratuit în toate bisericile. Inovația aceasta poate foarte ușor să strice mai mult decît ar folosi; căci mulțimea de trântori, oameni cari urîsc munca, auzind de întocmirea aceasta, — ar alerga în masse și din toate părțile Americii-ostice la Brooklyn, numai pentru-ca să se îndoape pe nemuncite, dar' nici decît atrași de cele sfînte. Ear' în chipul acesta rezultatul ar fi tocmai invers dela intențiunea bună a duhovnicului. — Dealtfel să nu se uite, că știrea e americană.

Lumina electrică în rezidența mitropolită din Cernăuți. În „*Deșteptarea*” Nrul de Duminea trecută cetim următoarele: „Aflăm, că chiar guvernul (Bucovinei) a cerut introducerea luminii electrice în rezidența noastră mitropolitană. A făcut chiar și scooteala specială: 100 000 coroane în stalația și câte 12 mi cor. pe fiecare an. Și consistorul a primit propunerea guvernului în ședința sa de Joi. De-acuma e salvată ortodoxia Bucovinei. Ce-i pasă fondului religionar, că cele trei multe biserică cad în risipă? Ce-i pasă de pildă de biserică Sf. Nicolae din Cernăuți, în care și-e groază să intri, ca să nu-ți cadă bîrnele putrede în

cap? De trei ani de când stă neresolvat țipetul acestor biserică după restaurare. Fondul n'are bani pentru nimicuri de aceste. Pentru lumina electrică însă are sute de mi. Și alte 50.000 cor. cere guvernul din averea fondului pentru ridicarea unui turn de observație în grădina metropolitană. Toate s' bune și frumoase și plăcute ochilor, însă când ști că bisericile se risipesc, casele parohiale lipsesc, preoții cu familiile lor stau în miserie, atunci și-se revoltă sufletul privind la luxul și splendoarea cea atât de costisitoare.”

President de republică nebun. Din New-York se vestește, că presidential republicei Mexico, *Porfirio Diaz*, a 'nebunit. Semnele de alienație i-s'au observat încă de mult, zilele acestea însă înfricoșata boală l-a răpus cu desăvîrsire.

Caprițiul naturii. Din nou se vestește despre alte două fenomene naturale întemplate zilele acestea. În 11 c. n. pe la 7 oare dim., în Agram a căzut o ploaie cu noroiu. Din Zalsburg se scrie, că la băile dela Gastein și în împrejurime a căzut o zăpadă de culoare roșie, în grosime de 3 cm. Tot aceste fenomene s'au putut vedea în Villach și Klagenfurt.

Școlari sinucigași. În Viena, în timp de trei zile, 11 școlari s'au sinucis din cauză, că dându-li-se notă rea din studii, se temeau de pedeapsa părinților. Numai acum de curînd alți 5 școlari s'au sinucis tot din cauza aceasta.

Cu două guri. Din Cinci-biserici se vestește, că zilele trecute s'a născut acolo o fetiță cu două guri, deopotrivă normal dezvoltate. Noua născută e sănătoasă și deja de pe acum se fac combinațiile: ce soacră admirabilă are să devină, dacă va rămîne în viață.

O floare extra ordinară. În grădina de aclimatisație din Paris se află o camelie, care are 20 mi flor. Cu toate că Japonia e renumită, că are camelii minunate, totuși nu are nici una la fel cu aceasta. Această camelie va fi de sigur ornamentația cea mai mare a grădinii de aclimatisație, când, la Paști, cu concursul președintelui Republicei, se va sărbători a 40-a aniversare a înființării grădinii.

Un candidat de avocat cu praxă advocațională și care vorbește corect limba română, poate afla îndată aplicare în cancelaria avocatului Dr. *Nestor Oprean* din Sân-Miclăușul-mare (Nagy Szt. Miklos). Reflectanții să se adreseze direct numitului avocat.

Lupta pentru cruce în Budapesta.

— Mare scandal la universitate. —

Eri, 18 l. c., la universitatea ungurească din Budapesta s'au petrecut scene, cum rar se mai întemplieră undeva și cari viu vor fi discutate până și în afară de granițele țării noastre.

Se știe, că senatul universitar cu majoritate de voturi hotărîse și ministrul cultelor *Wlassics* a aprobat nefasta hotărîre, de a se depărta crucea din salele universității.

În urma acesteia tinerimea universitară maghiară s'a divizat în două tabere contrare: cei-ce susțin crucea, cari sunt în majoritate și cei cari sunt contra crucii.

Precum în senatul universitar îndeosebi profesorii facultății juridice au stărui pentru depărtarea crucii, astfel și studenții catolici dela aceeași facultate au luat asupra-și îndeosebi angajamentul pentru susținerea crucii și nu s'au mulțumit, până n'au pus-o earăși la locul ei în salele facultății.

Asta s'a întemplat eri (18 l. c.) dimineața. După o hotărîre luată de mai înainte în „*Egyetem Kör*”, mai mulți inși dintre universitarii juriști des-de-dimineața au intrat prin sale și au agățat pe pereți câte-o cruce de lemn colorată negru.

Colegii lor, contrari crucii, îndeosebi Ovrei, — au năvălit cu furie asupra salelor incuiate ca să între și să rupă crucea de pe pereți și au pornit o adevărată goană împotriva colegilor creștini.

Intr'astea o mulțime imensă de universitari au umplut coridoarele universității și un sgomot enorm străbătea aerul. La toate ușile salelor erau postați pedeli și servitori de-al universității, cari aveau mandat dela rector să țină pază și să curme scandalul.

Fiind-că studenții ovrei și cei jidoviți sbierau cât îi lua gura să se alunge crucea din sale, scandalul s'a protențat și mai mult și a degenerat în adevărată părăială între taberele contrare.

Punerea crucii în sale a fost anunțată de studenții creștini prin placte, cari erau lipite și pe porțile universității și cari spuneau, că cei-ce nu spriginesc pasul acesta, să stea liniștiți la o parte.

În fața scenelor senatul universitar s'a întrunit de urgență și nici profesorii înșiși nu știau ce atitudine să ia față de noul scandal. La stăruința mulțimei de-a se deschide ușile și să înceapă prelegerile, senatul s'a învoit, că profesorii, cari vor, pot să țină prelegeri, și astfel au fost deschise câteva sale. Studentimea a năvălit în sale și un sgomot uriaș s'a produs, când din nou s'a pretins luarea crucii de pe pereți.

Insuși profesorul de dreptul roman, Dr. *Király János* a declarat de pe catedră, că dînsul nu va începe prelegerea până nu se îndepărtează crucea din sală. Ear la asta, studenții în mijlocul unui mare sgomot au părăsit sala și pe profesor.

Profesorul Dr. *Antal Gyula* însă și-a ținut prelegerea, fără să-l „geneze” crucea, fiind și auditorul compus aproape numai din partizani ai crucii. — Cu atât mai mare a fost scandalul în ora profesorului Dr. *Kovács Gyula*, unde studenții, partizani și contrari crucii, erau în număr egal. Sgomotul era indescriptibil între studenți. Profesorul zadarnic a cercat să-i liniștească. În cele din urmă totuși a ajuns la vorbă și a zis:

„Intr'o sală, unde se află crucea, dînsul nu poate să prelegă, căci ar fi în contra hotărîrii facultății juridice”. După asta profesorul a părăsit sala, eșind printre studenți, cari, după depărtarea lui, — au pornit un scandal și mai mare între olaltă.

În urma acestora, rectorul universității a publicat o proclamație către tinerime, admoniîndu-o cu asprime la liniște și ordine, și să abstea dela orice alte demonstrații, căci altfel va închide universitatea.

În aceeași zi după amiază, senatul universitar a adus o nouă hotărîre, în care declară, că menține hotărîrea din trecut, în contra crucii, orînduște îndepărtarea din nou a crucilor din săli și așezarea lor, într'un dulap din cancelaria centrală; pornește cercetare disciplinară în contra celor-ce au pus crucea prin săli și despre asta raportează ministrului de culte; ear' pentru liniștirea spiritelor: suspendă prelegerile pe 2—3 zile și închide porțile universității.

În același timp senatul cere intervenția poliției, care să scruteze pe autorii placatelor și pe căpeteniile demonstrațiilor, ear' pe rectorul il plenipotențiază, ca, la cas că s'ar repeți demonstrațiile, să sisteze prelegerile la toate facultățile.

Afacerea noului scandal a strebătut și în Dietă, unde a produs mare iritație și între părinții patriei.

Editor. Aurel Popovici Barcianu. Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

7965 1900.
tkvi sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A vingai kir. járásbiróság mint telekknyvi hatóság közhirre teszi, hogy Argyelán Manó és Márta végrehajthatónak kiskoru Boraa Döme knézi végrehajtást szenvedő elleni 100 kor. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a temesvári kir. törvényszék (a vingai kir. járásbiróság) területén levő Knéz községben fekvő a knézi 1170. sz. tkvben A I 1 sorszám alatt foglalt 458/b helyrajzi szám 431 ösz. sz ház és beltelekre az árverést 800 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1901. évi április hó 10-ik napján d. e. 10 órakor Knéz községi irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 80 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes érték-papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Vingau, 1900. évi december hó 24. napján.

A vingai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

576 1—1

Kiss, kir. aljárásbíró.

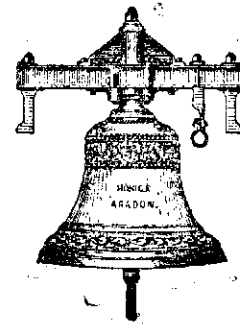
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiși clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20-30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învêrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învêrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

543 9—52

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	filer
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50 „
7.) „Războiul pentru neatârnată“ de George Coșbuc.	—	1,20 „
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
9.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,80 „
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50 „
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1,20 „
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierii“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fileri spese postale.